

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

TELEFON 45-85

List izhaja vsakega prvega v mesecu. Posamezna številka 1 din. / Naročnina mesečno 1 din. / Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica

Štev. 4

V Ljubljani dne 1. aprila 1940.

Leto XX.

Sodelovanje našega udruženja z oblastmi

Razvoj Udruženja vojnih invalidov predstavlja zelo pestro sliko stremjenja vojnih žrtev, doseči upoštevanje svojih zahtev in uveljavljanje pripadajočih pravic, kaže pa tudi težko in neenako borbo za priznanje in upoštevanje onih, ki so med vojno največ trpeli — največ žrtvovali. Komaj se je plegla vojna vihra, že se je zbralo nekaj idealnih delavcev iz vrst vojnih žrtev, ki so začeli postavljati prve temelje invalidskemu udruženju. Motil bi se, kdor bi mislil, da je šlo delo gladko od rok. — V začetku ni bilo pravega razumevanja in tudi ne prave zavesti v vrstah vojnih žrtev za skupno delo, za skupno borbo, ki je bila potrebna za doseg vseh pravic. Toda idealisti niso odnehali, prepričevalno so govorili posameznikom in skupinam in z velikim trudom jim je vendarle uspelo postaviti prve temelje našemu udruženju, in na teh temeljih se je dvigalo in raslo naše udruženje in končno doseglo današnjo obliko.

Komaj pa so bile postavljene prve osnove naše organizacije, že so se pojavljala medsebojna nesoglasja. Vsakdo je zastopal le svoje mišljenje in hotel vsiliti drugim svoje prepričanje. Nihče se ni hotel podrediti nekemu enotnemu vodstvu in zelo težko je bilo ustvarjati smernice za skupno in enotno delo. Nastajale so skupine, in borbenost, ki bi se morala odražati v prizadevanju za doseg naših pravic, se je izživljala v medsebojnih prerekanjih in nesoglasjih posameznih skupin, in to nam je jemalo ugled, to nam je krátilo vsako upoštevanje in tako je minilo več let, katerih bilanca je bila za vojne žrtve le malenkostna in skoraj povsem brezuspešna. Nihče ni upošteval predlogov našega udruženja, nihče ni smatral za resno prizadevanje borcev za naše pravice. Ugled Udruženja vojnih invalidov, ki bi moral prav v početku narasti zelo visoko, je prav zaradi teh medsebojnih borb povsem upadel tako v javnosti, kakor tudi na odločujočih mestih pri onih, ki so kovali usodo vojnim žrtvam.

Tako je bilo!

Toda doba, ki smo jo v teh besedah omenili, je že davno za nami. Minilo je že precej nad 10 let, odkar se je treznim, razsodnim in resnim delavcem v našem udruženju, pri tem mislimo predvsem slovenski del našega celotnega udruženja, posrečilo vzpostaviti v lastnih vrstah slogo, pritegniti večino vojnih žrtev v skupne vrste in tako razširiti naše udruženje na vso Slovenijo. Krajevni odbor za krajevnim odborom se je snoval širom naše ožje domovine. Pomirjenje in resno delo v naših vrstah sta nam polagoma vračala ugled, ki smo ga zgubili v oni dobi medsebojnih razprtij in začetnih nesoglasij. Toda zelo težko je bilo pridobiti si upoštevanje, ki smo ga izgubili po lastni krivdi. In prav tega se je zavedalo že takratno vodstvo našega oblastnega odbora in zato je stremilo za tem, da si pridobi upoštevanje in ugled predvsem na odločujočih mestih. Z resnim in premišljenim delom v korist vojnih žrtev je skušalo prepričati odločujoče činitelje, predvsem pa predstavnik oblasti, ki so imela in še imajo odločujoč vpliv na usodo naših prizadevanj in stremljenj, da je nujno potrebno vzpostaviti kontakt med Udruženjem vojnih invalidov in oblastmi. Skušalo je prepričati vse one, da je brez sodelovanja Udruženja vojnih invalidov vsako delo za vojne žrtve

Zdravstvene zadrage

Že sama uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah ima posebne določbe tudi za zdravljenje z uredbo zaščitene osebe. Povsem določna navodila pa vsebuje »pravilnik o dajanju zdravniške pomoči, strežbe in oddajni zdravil«. Člen 2. tega pravilnika se glasi:

»Vojaški vojni invalidi, priznani po § 2. uredbi, imajo ne glede na imovinsko stanje pravico do brezplačnega zdravljenja:

a) za vse rane, poškodbe, pohabe in bolezni, zaradi katerih so priznani za take, kakor tudi za vse komplikacije, ki bi se pokazale kot njih posledica, in

b) za vse druge bolezni, ne glede na to, ali so dobili te bolezni pred onesposobitvijo ali po nji.«

Člen 3. pravilnika pa pravi: »Pravico do brezplačnega zdravljenja za vse bolezni imajo, če so siromašni, po § 121. uredbi, tudi

a) rodbine — žene in otroci — vojaških vojnih invalidov;

b) rodbine — vdove in otroci — umrlih vojaških vojnih invalidov in

c) rodbine — vdove in otroci — padlih, umrlih ali pogrešanih bojnikov in ostalih oseb iz § 2. uredbi, ki niso bojniki.«

V navedenih dveh členih je povsem točno določeno kdo ima pravico do brezplačnega zdravljenja. Da ta pravica obstoja, smo vedeli že iz določil uredbi same, toda nerečeno je do danes ostalo vprašanje, kako izposlovati brezplačno zdravljenje zaščitene osebe. Delni odgovor na to vprašanje nam daje členu 6. in 7. omenjenega pravilnika, ki pravita:

Čl. 6. »Za zdravljenje zgoraj navedenih oseb skrbi država tudi še tako, da daje iz sredstev narodnega invalidskega fonda kredit in podporo zdravstvenim zadrugam, pri katerih so take osebe včlanjene.«

Čl. 7. »Narodni invalidski fond skrbi, da se tudi zdravljenje z uredbo zaščitene osebe, kjer koli je to mogoče in ustrezno, predvsem organizira in izvaja po zdravstvenih zadrugah.

iluzorno in brezpomembno, ker pravo sliko in prave podatke o stanju in potrebah vojnih žrtev more dati le naša organizacija.

To prizadevanje takratnega vodstva je našlo svoj odmev tudi v našem glasilu »Vojnem invalidu«. In oni, ki so že od prvih početkov člani našega udruženja, predvsem pa oni, ki aktivno sodelujejo v raznih odborih, se bodo še spominjali, da to prizadevanje in ta borba nista bili brez žrtev. Res težka je bila pot, ki smo si jo morali graditi, da smo uspeli po njej priti do izposlovanja upoštevanja tudi na onih mestih, kjer odločajo o usodi vojnih žrtev.

Ko se je vsaj delno pristalo na sodelovanje, je bila borba za naše pravice, tako moralne kakor tudi materialne, že nekoliko lažja, vendar še zelo težka, kajti kljub vsemu razumevanju in upoštevanju, ki smo ga dosegli po dolgi in težki borbi, v kateri so morale pasti tudi žrtve, nam vendarle ni uspelo uveljaviti povsem naše zahteve in si priboriti naše pravice. Nismo klonili — nismo odnehali. Zavedali smo se, kakor se še danes zavedamo, da je možno povsem zadovoljiti našim zahtevam, če se upošteva naša upravičeni predlogi in če oblastva v polnem

okoliših, kjer še ni zdravstvenih zadrug, naj z uredbo zaščitene osebe same dajo pobudo za ustanovitev takih zadrug; pri tem naj jih podpirajo vsa državna in ostala javna, zlasti zdravstvena oblastva in naprave in Društvo vojnih invalidov. Kolikost kredita in podpore zdravstvenim zadrugam se določi v razmerju s številom z uredbo zaščitene osebe, ki so včlanjene v zdravstvenih zadrugah.«

Iz določil pravilnika samega je tudi razvidno, da imajo posamezne zaščitene osebe, ki niso članice zdravstvenih zadrug, prav tako pravico do brezplačnega zdravljenja, toda nehote se ustavimo pred vprašanjem, kako naj si vsak posameznik o pravem času izposluje podporo iz narodnega invalidskega fonda? Bolezen ne čaka — če je pomoč nujna, mora priti naglo, ker sicer postane nepotrebna. Bolnik gotovo ne more čakati s svojo boleznijo na ugodno rešitev prošnje za podporo, če sam nima sredstev za zdravljenje in bi tako lahko naknadno zaprosil za povračilo stroškov.

Prav iz razlogov, da se vsaki zaščiteni vojni žrtvi nudi v potrebi takojšnja pomoč, da se ji preskrbijo pravočasno tudi potrebna zdravila, je potrebno osnovanje zdravstvenih zadrug. Že od aprila 1939., odkar je stopila v veljavo uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah, in ko je bil predpisan tudi posebni, že omenjeni pravilnik, imajo vse zaščitene osebe pravico do brezplačnega zdravljenja in brezplačnih zdravil tudi če se zdravijo doma, vendar se doslej še nihče ni poslužil te ugodnosti, ker pač ni poznal postopka. Če pa hočemo ustvariti možnost, da bodo prišle zaščitene vojne žrtve do vseh svojih pravic tudi v pogledu zdravljenja, moramo pristopiti k snovanju lastne zdravstvene zadrage.

Težko bi bilo že vnaprej točno določati obseg in delokrog te zadrage kakor tudi način poslovanja, pač pa lahko spregovorimo nekaj besed o namenu. Namen invalidske zdravstvene zadrage bi bil, svojim članom, zaščitnim osebam, omogočiti brezplačno

obsegu pristanejo na naše objektivno in nujno potrebno sodelovanje.

Nekak preobrat v tem našem stremljenju predstavlja sprejetje uredbi o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah. Že iz celotnega načina sestave te uredbi je razvideti, da se naše invalidsko udruženje ne samo upošteva, marveč da se pritegne tudi k sodelovanju pri vseh zadevah, ki se tičejo vojnih žrtev. Tako je na primer § 87., ki pravi v svojem 1. odstavku, da ministrstva, banske uprave, uprava mesta Beograda, sreska načelstva in občinska oblastva morajo, preden izdajo važnejše odločbe o skupnih pravicah in interesih oseb, zaščitene po uredbah, zahtevati ustno ali pismeno mnenje odbora društva vojnih invalidov v svojem upravnem območju. Iz tega določila je razvidno, da si oblast želi našega sodelovanja in je to sodelovanje tudi uzakonila. Še izraziteje prihaja do veljave to v § 108., kjer je z uredbo določeno, da mora biti vsaka oseba, ki jo ščiti ta uredba, včlanjena v Udruženju vojnih invalidov. Temu udruženju pa določa v točki a) § 109., da kot edini zakoniti predstavnik oseb, zaščitene s to uredbo, zastopa le-te pred oblastmi in v javnosti, da podaja v tem pogledu vloge in vloga prošnje, da posreduje, daje izjave in obvestila, oddaja na zahtevo oblastva ali iz lastnega nagiba invalid-

zdravljenje in brezplačno nabavo zdravil tudi doma. V ta namen bi si izposlovala potrebno podporo iz narodnega invalidskega fonda in naredila posebno pogodbo z zdravniki zaradi zdravljenja, kakor tudi z lekarnarji zaradi cenejših dobav zdravil. Ker pa daje narodni invalidski fond podporo samo v konkretnih primerih, tedaj bi obstojal glavni namen zadrage v posredovanju med bolnim članom in narodnim invalidskim fondom. Na vsak način bo morala zadruga razpolagati z zadostnimi denarnimi sredstvi, da bo lahko omogočala zdravljenje vseh svojih članov, ne glede na to, v kakem razdobju bo obračunavala z narodnim invalidskim fondom.

Če bi se smeli dotakniti tudi ustroja take zadrage, tedaj bi bilo možno dvoje:

1. Osnuje se ena centralna zdravstvena zadruga za Slovenijo, ki ima po posameznih srezih svoje poverjenike, v večjih centrih pa svoje pododbore.

2. Osnuje se več zdravstvenih zadrug.

Če upoštevamo določila čl. 7. pravilnika o dajanju zdravniške pomoči, ki pravi, da se kolikost kredita in podpore zdravstvenim zadrugam določi v razmerju s številom z uredbo zaščitene osebe, ki so včlanjene v zdravstveni zadrugi, tedaj bi se morali prvenstveno odločiti za prvo možnost in osnovati eno samo zadrugo s pododbori (podružnicami) in poverjeniki.

Da bi bilo možno pridobiti za to zadrugo čim več članov, po možnosti prav vse zaščitene vojne žrtve, bi moral biti delež minimalen, in to 5 ali 10 dinarjev.

Ta članek je objavljen z namenom, da se naše članstvo seznanji z edino možnostjo, kako priti do brezplačnega zdravljenja in zdravil tudi doma in ne samo v bolnici. V kratkem se začne s pripravami za snovanje zdravstvene zadrage. Takrat bodo poslana natančnejša navodila. — Sedaj pa razmišljajte, ali je potrebno, da dosežemo brezplačno zdravljenje in zdravila in osnujemo zdravstveno zadrugo — ali pa odklonimo tako zadrugo in se sami odpovemo pravic, ki nam jih nudi invalidski zakon.

skim oblastvom mnenja in podaja predloge za zakonodajne in upravne odredbe v prid vojnim žrtvam.

Da ni to upoštevanje Udruženja vojnih invalidov in sodelovanje z oblastmi le papirnato določilo, kaže tudi § 97. omenjene uredbi, ki določa v točki 3. b, da so člani upravnega odbora narodnega invalidskega fonda tudi trije člani Udruženja vojnih invalidov. To določilo je tudi že izvedeno in narodni invalidski fond kot ena najvažnejših ustanov za podporo vojnim žrtvam, posluje v najlepšem redu in v harmoničnem sodelovanju z Udruženjem vojnih invalidov.

Iz citiranih nekaterih členov uredbi o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah smo dokazali, da si zakonodavec želi našega sodelovanja z oblastmi, ker je uvidel to za potrebno in koristno. Prav tako smo to potrebo uvideli že zdavnaj tudi mi, zato smo se prizadevali doseči iskreno in objektivno sodelovanje tudi z našimi lokalnimi oblastmi. To naše prizadevanje naglašamo predvsem iz razloga, ker nismo naleteli v vseh svojih prizadevanjih na popolno umevanje in tudi nismo opazili ob vsaki priliki pripravljenosti tudi na drugi strani za tako, po našem mišljenju zelo nujno potrebno sodelovanje, ki more dovesti do prav lepih in vidnih uspehov v korist vojnih žrtev.

Naša zavest

Živimo v dobi mednarodnih presečenj in v Evropi zopet divja vojna, narodi pa preživljajo težko sodobno, toda ne samo evropsko, marveč tudi že svetovno krizo, ko z veliko pozornostjo nestrpno pričakujejo, kdaj in kako bo prišla končna odločitev. Pri vsem tem pa je eno povsem gotovo, in to je spoznanje, da se bo tudi ta gigantski boj med evropskimi državami končal z ogromnim številom vojnih žrtev.

Tudi mi smo se pojavili po svetovni vojni 1914.—1918. kot vojne žrtve in postavili nov socialni in gospodarski problem, za katerega pravično rešitev še danes vodimo borbo, kakor to zahtevajo državni in društveni interesi. Pri tem čutimo, da nam je težko bilo pri srcu, ko smo zapustili bolnico brez telesnih udov in se vrnili med zdrave ljudi ter spoznali veliko razliko med nami in ostalo večino človeške družbe. Toda ne vdajajmo se misli, da nam je življenje mučna prikazen. Vojni invalidi ne tožimo za izgubljenim delom telesa, in v naših srcih ni zavisti in tudi ne mržnje do zdravih in veselih ljudi. Mi verujemo, čeprav je naša duša ranjena, v boljšo bodočnost življenja in se zavedamo, da nismo izmeček, pač pa še vedno vredni člani in aktivni sodelavci človeške družbe. Zato poudarjamo, da vojnih invalidov nihče ne sme in ne more primerjati z ubožci z ulice, ker so vojni invalidi, borci, ki so pri izvrševanju vojaške dolžnosti doprinesli težke in krvave žrtve v borbah za naše narodno osvobodjenje. Brez teh bojev Jugoslavije nikdar ne bi bilo in vse njene današnje meje so s krvjo začrtane. Teh meja nam ni poklonila nobena mednarodna diplomacija, marveč smo jih izvojevali zato, da dosežemo državno samostojnost, katero predstavlja naša narodna država Jugoslavija. To je naš življenjski prostor, na katerem imamo vso pravico, da se kot svobodni jugoslovanski državljani politično, gospodarsko, socialno in kulturno uveljavljamo po svojih duhovnih in telesnih sposobnostih. Zato je predvsem dolžnost vojnih invalidov, ki so krvaveli za našo narodno državo, ta, da povsod poudarjajo in oznanjajo, kako je Jugoslavija edini in varni dom za vse Slovence, Hrvate in Srbe; kajti izven Jugoslavije ni za nas rešitve. Tega se moramo zavedati, predvsem pa

mi, Slovenci, ki smo se pod tujo oblastjo morali boriti za take pravice, ki so gledane z današnjega vidika, prave malenkosti. Danes, ko živimo v lastni državi, se slovenski jezik z velikim razmahom uspešno razvija in slovenščina je državni jezik Slovencev smo šele v Jugoslaviji dosegli najvišje znanstvene ustanove, za katere smo se pod tujo oblastjo zaman borili. Tako imamo v Ljubljani: Univerzo kralja Aleksandra, Akademijo znanosti in umetnosti in v najnovejšem času smo dobili še Glasbeno akademijo. Vse te ustanove in druge kulturne ter gospodarske pridobitve lahko ohranimo in obdržimo samo v svobodni državi. Zato je za nas odločilna ena in edina os, to je os: **Devdelija—Triglav**. Ob tej osi moramo vojni invalidi širiti med vsemi Slovenci, Hrvati in Srbi jugoslovansko idejo in zavesti skupnosti, edinstva in bratske sloge. Pri tem delu se zavedajmo, kakšno moč ima ta ideja za razvoj države na notranj in na zunan, še posebej, če dobro vemo, da Slovenci, Hrvati in Srbi nimajo nikogar na svetu, ki bi jim bil bližji od njih samih. Zato naš narod, ki je v preteklosti dokazal, da zna bolj ceniti svobodo kakor pa mir, ne bo nikdar dovolil, da bi mu kdo kratil težko izvojevano svobodo. To pogumno povemo vojni invalidi vsem in vsakomur, ker smatramo, da smo še vedno zaščitniki narodnih svetinj in branilci nacionalne svobode, za katero smo se krvavo borili.

Zato, vojni invalidi, glave kvišku, oznanjajte svoj glas in vzbujajte vero v samozavest in odločnost našega naroda napram tujemu vplivu, ki ga skušajo zanesti med nas razni plačanci in izrodki. To so moralni pokvarjenci in ničvredni slabici, ki so se udinjali sovražnikom naše državne suverenosti in svobode. Za obrambo državne samostojnosti pa mora biti naš narod duhovno in vojaško pripravljen, pripravljen mora biti na nove žrtve, če bodo to zahtevali morebitni dogodki; kajti Jugoslavija se je ustvarjala na bojnih poljanah in na bojnih poljanah bomo branili njen obstanek, če bo treba. Tega se moramo zavedati vsi svobodni Jugoslovani v današnjih izredno težkih časih, ko morajo nekateri Slovani, oro-pani državne samostojnosti, v ječi narodov preživljati muke in prenašati ogromne žrtve

Invalidski odsek

Pri kr. banski upravi za dravsko banovino je ustanovljen invalidski odsek, kakor določa § 85. uredbe o invalidih in ostalih vojnih žrtvah. Invalidski odsek je oblast, ki v območju banovine nadomestuje Ministrstvo soc. politike in narodnega zdravja. Po § 85. uredbe mu je določen širok delokrog. V splošnem mora skrbeti, da se invalidsko vprašanje v banovini točno izvršuje, da se pravilno uporabljajo zakonski predpisi uredbe o invalidih in odredbe ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

Dobili smo torej važno ustanovo, katero smo nad eno leto pogrešali in smo jo nujno zahtevali na naših občnih zborih. V važnih vprašanjih in nujnih zadevah se nismo imeli kam obračati, ker je mnogo stvari, ki jih je treba urediti po razmerah v naši banovini. Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja se ni moglo dosti brigati za take zadeve, ki spadajo v delokrog banovinskih invalidskih odsekov, zato pa je te odseke osnovalo.

Od invalidskega odseka je torej odvisno, kako bomo uredili v naši banovini vprašanje vojnih žrtev! Vemo, da bodo pri tem zapreke in težkoče, zlasti finančne, in je predvsem odvisno od centralnih invalidskih oblasti, ako bodo hotele podpirati predlagane akcije. Vendar pa mislimo, da se bo dalo z energičnim delovanjem kljub temu precej doseči, ker je po uredbi mogoče dobiti tudi mnogo domačih virov in pripomočkov.

Pri vsem tem je naš oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov pripravljeno pomagati invalidskemu odseku.

V delokrogu invalidskega odseka, ki mu je določen po § 85. uredbe, so zadeve, ki se jih bo treba čimprej lotiti. Ako pogledamo posamezne točke, lahko že opozorimo na nekatere stvari:

Njegova naloga je, da ustanavlja in vzdržuje potrebne naprave, sredstva za zdravljenje, aparatiranje, strokovni pouk, prehodno in dosmrtno preskrbo. Za zdravljenje vojnih žrtev v naši banovini ni nič preskrbljeno. Nekatere bolnice odklanjajo brezplačni sprejem, tudi zdravniki nočejo brezplačno zdraviti. Vsak tolmači po svoje uredbo. Potrebno je, da se z razpisi raztolmači in uredi zdravljenje vojnih žrtev in tudi točno ugotovi kdo plačuje zdravniške stroške za to zdravljenje. Za neizvrševanje predpisov je treba določiti in izvrševati kazni.

Predvidene so v svrhu kritja stroškov zdravljenja tudi invalidske zdravstvene zadruge. Te zadruge je treba takoj ustanoviti. O samostojnih invalidskih zdravstvenih domovih ne moremo govoriti, omenimo lahko le, da smo jih že imeli, pa so prišli v korist drugim. Tako je bilo za invalide ustanovljeno zdravilišče za tuberkulozne na Golniku, pa je postalo popolnoma neinvalidsko, kljub temu, da je bilo žrtvovanega zanj precej invalidskega denarja, in lahko pride invalidski odsek, ki mora zastopati določbe toč. a) § 85. invalidske uredbe, v nasprotje s stališčem same kr. banske uprave.

Invalidskih domov za dosmrtno preskrbo naših vojnih žrtev tudi nimamo. Pustili smo pred leti ukiniti invalidski dom v Celju in so tudi pri tem prešle invalidske naprave drugim v prid. Se-

daj, ko imamo že cele vrste starih onemoglih invalidov, moramo pa gledati, kako bi jih preskrbeli. Mislimo, da bo tudi bolje napraviti lasten invalidski zavod, kakor pa plačevati stroške za oskrbo pri privatnih zavodih.

Druga naloga invalidskega odseka je skrb za zaposlitev in gospodarsko okrepitev vojnih žrtev. Pri nas se tudi ne skrbi za zaposlovanje invalidov. Niti državni in samoupravni uradi in naprave se ne brigajo zanje, kaj še privatniki. To pa vse zato, ker ni nobene eksekutive, da bi te dolžnosti nalogala in za njih neupoštevanje izrekala tudi kazni.

Če invalidski odsek pri tem ne bo dovolj energičen, se to vprašanje nikoli ne bo izvajalo. Kaj nam koristijo določbe in pravilniki, če pa jih nihče ne upošteva?

Potipati bo treba podjetja potom inšpekcijski in borz dela, da se bo videlo koliko zaposlujejo invalidov in koliko bi jih morala zaposlovati. Posebno pazljivo naj invalidski odsek posveti toč. c) § 85. uredbe, da ne bodo vojne žrtve prezirane. Treba bo osvojiti neki pogoj in princip, pod katerim se daje razne koncesije, pri čemer je treba gledati tudi na točko f) § 85. uredbe, ki sta v tem oziru med seboj v zvezi. — Priznati moramo, da je oblast v Slo-

veniji nekaj časa dobro ščitila interese našega udruženja pri podeljevanju kinokoncesij, pozneje pa je prenehala, in je vojne žrtve prikrajšala pri podporah.

Pri tem vprašanju moramo še posebej opozoriti na § 37. uredbe, s kako neuvidevnostjo se podeljujejo trafike. Vse boljše trafike imajo nezaščitenci, in ni prav nobene omejitve, tako da prvenstvene pravice vojnih žrtev nimajo nobenega pomena. V tem oziru bi bilo potrebno, da invalidski odsek uredi vprašanje z monopolsko upravo.

Zelo dobrodošla za delovanje invalidskega odseka je točka g) § 85. uredbe, da lahko za prizadeto osebo predlaga ponovni zdravniški pregled ali ponovno sojenje, ako vidi, da se ji godi krivica. Zgode se primeri, da postopek res ni bil pravilen, ali pa kdo sam zamudi ali pa izčrpa možnost pritožbe. Invalidski odsek mu lahko pri tem pomaga.

V teku časa se bo pokazalo veliko primerov, ki bodo spadali v delokrog invalidskega odseka. Navedli smo le največje in najnujnejše zadeve, ki jih je treba urediti. Ker hočemo biti v stalnem kontaktu z invalidskim odsekom, bomo gotovo še marsikaj predlagali. Želimo, da bi skupno delo rodilo mnogo uspehov.

Pravice rodbin umrlih invalidov

Po § 52. uredbe o invalidih dobivajo rodbine umrlih vojaških vojnih invalidov od I. do vštete VII. skupine (od 100% z dodatkom do 50%) invalidnino in dodatke. Po umrlih nižjih invalidih od VIII. do X. skupine (od 40% do 20%) pa ne pripada nobena invalidnina. — Vprašanje je, ali tem rodbinam po umrlih invalidih, ki so imeli le od 40 do 20%, pripada sploh kakšna zaščita po uredbi?

Sreski odbor udruženja vojnih invalidov v Celju, ki je sprožil to vprašanje, trdi, da mora pripadati, pa ima prav. Pregledali in proučili smo vse določbe uredbe, ki so s tem v zvezi, in prišli do sledečega zaključka:

Po § 5. uredbe pripadajo državna zaščita in odškodnina invalidom in njihovim rodbinam in tudi rodbinam padlih, umrlih in pogrešanih bojevnikov. Ta določba nima nobene omejitve, katerim rodbinam po umrlih bojevniki ali invalidih pripadajo zaščita in odškodnina. V vseh poznejših paragrafih uredbe, ki določajo posamezne pravice tudi rodbinam, ravno tako ni nobene izjeme. Ker pa je po § 52. uredbe, kakor že uvodoma rečeno, določena izjema, da dobe invalidnino in dodatke samo družine po umrlih vojnih invalidih od I. do vštete VII. skupine, mora to veljati samo za odškodnino ali prejemke, ne pa tudi za zaščito, za katero ni nikjer nobene omejitve. Na ta način se da popolnoma jasno skle-

pati, da rodbinam umrlih vojnih invalidov od VIII. do X. skupine sicer ne pripada nobena invalidnina, pač pa jim pripada vsa ostala za nje po uredbi določena zaščita (zdravljenje, prvenstvene pravice, vožnja, pouk, oskrba, olajšave pri obratih, denarna pomoč).

Ako bi zakonodavec mislil, da takim rodbinam po umrlih invalidih od VIII. do X. skupine tudi zaščita ne pripada, bi gotovo to izrecno določil v uredbi.

Pri tem nastane še vprašanje, ako se je treba rodbinam takih invalidov po njihovi smrti prijavljati pristojnim okrožnim invalidskim sodiščem?

Dobro je, če se prijavijo, ker smo videli že rešenja, da so sodišča priznala rodbinam takih invalidov samo zaščito brez invalidnine. Mislimo pa, da jim gre vseeno vsa zaščita na podlagi dokumentov po pokojnih, čeprav se ne prijavijo.

Za to vprašanje se je naš Oblastni odbor tudi zanimal pri predlogih za spremembo uredbe o invalidih. Predlagal je, da naj bi se v § 52. uredbe o invalidih dostavil nov odstavek, ki naj bi se glasil približno takole:

»Rodbinam umrlih vojaških vojnih invalidov VIII. do X. skupine, ki nimajo po njihovi smrti pravice na invalidnino in doklade, pripada vsa ostala zaščita po tej uredbi.«

Na ta način bi bilo to vprašanje dovolj natanko določeno.

Kaj je bilo z invalidnino?

Vse sprašuje o tem tako, da naše udruženje ne more vsakemu posebej odgovorjati.

Ker ni bilo nakazila že v februarju in marcu, se je to zelo zakasnilo, so se nekateri, ki so življenjsko popolnoma odvisni od invalidnine, pričeli zelo razburjati, ker so bili v hudi stiski. Še večjo zaskrbljenost in nezadovoljnost jim napravljajo gotovi hujšaki in vseznalci, ki sploh nimajo nobenega pojma o tem. Krivdo vračajo tudi na naše udruženje, češ da se za to ne briga in še ni ničesar storilo. Pojasnili smo že zadnjic v »Vojnem invalidu«, pa tudi v dnevnem časopisju, zakaj ni bilo invalidnine, ki je bila prav te dni nakazana.

Zmanjkalo je kreditov! Pa so mislili nekateri, zdaj pa ne bo nič več invalidnine. Prišla bo zopet sprememba in redukcija. Vsak naj verjame le pojasnilom našega udruženja in nobenemu drugemu. Popolnoma nič se ni bilo treba bati, da bi bila invalidnina izgubljena. Stvar je sledeča:

Ko se je delala nova uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah, se ni moglo vedeti koliko vojnih žrtev bo priznanih in kakšen finančni efekt

se bo pokazal po rešitvah. Zato je bila vstavljena v državni budžet le približna vsota za invalidnine. V kolikor pa ta vsota ne bi zadostovala, je z uredbo določeno, da bo prispeval Narodni invalidski fond.

Ker je bilo treba izplačevati večje vsote za nazaj in ker se je stalež prejemalcev vedno večal, je sedaj proti koncu proračunskega leta zmanjkalo kredita. Porabljena je vsa v proračunu predvidena vsota. Treba je bilo določiti novo kritje za primanjkljaj preko državnega proračuna. Tega pa ne more storiti sam finančni minister, ker je proračun sprejela narodna skupščina. Za povečanje je pristojen le ministrski svet. Narodni invalidski fond, ki bi predvidoma kril ves primanjkljaj, pa se tudi tega izogiblje, češ zakaj bi izdajal denar, ki ga zbira za druge invalidske namene. Tako se je vprašanje zavleklo in invalidnine niso mogle biti izplačane.

Ministrski svet pa je že odobril naknadnih 50 milijonov din, narodni invalidski fond pa je prispeval 10 milijonov din. Tako je bil nadaljnji kredit preskrbljen. Treba je bilo samo še poslati otvoritve finančnim direktorijem.

Naš oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov je po svojem delegatu osebno prosil, da bi bila otvoritev poslana še pred našimi velikonočnimi prazniki, da bi ljudje dobili denar, kar je bilo tudi obljubljeno. Kljub temu otvoritve ni bilo, prispela je šele po praznikih. Kolikor nam je znano, je morala dati svoj vizum še glavna kontrola v Beogradu. Dravska finančna direkcija je imela vse pripravljeno za nakazilo, in ko je prispela otvoritev so bile poslana nakazila takoj na pošto.

Po 1. aprilu teče invalidnina zopet redno iz novih proračunskih sredstev. Naše članstvo naj v bodoče ne naseda praznim govoricam nepoklicanih vsevedežev. Veruje naj pojasnilom udruženja in zanaša naj se edino na njegovo pomoč. Udruženje dobro razume težak položaj vojnih žrtev, zato je ukrenilo vse kar je bilo potrebno in prav tako bo delalo tudi v bodoče, kadar in kjer se bo pokazala potreba.

Ustanova, ki omogoča dopisovanje z vojnimi ujetniki

Mnoge vojne invalide, ki so bili v vojnem ujetništvu, pa gotovo tudi ostale, bo gotovo zanimalo, kako je Rdeči križ organiziral evidenco vseh vojnih ujetnikov in omogočil njihovo dopisovanje s svojci. Iz tega razloga priobčujemo sledeče zanimive podatke:

Odkar je leta 1864. podpisalo 16 držav ženevsko konvencijo, ki so jo izdelali na pobudo ženevskega župana Henryja Dunanta, se je v svetovni zgodovini zgodilo mnogo stvari, ki so stokrat upravičile drzno zamisel človekoljubov. Zdaj je že 62 držav priključenih k zvezi Rdečega križa, a orientalske države imajo v svojem praporu namesto križa — mohamedanski polmeseč na rdeče-belem grbu. Nad 62 narodnimi oddelki vlada mednarodni centrom, čigar sedež je v Ženevi in ki mu je predsednik veliki švicarski jurist Maks Huber in ki gavse vlade poštujejo kot neko »višjo oblast«. Res je, da so se določbe Rdečega križa le malokdaj prekršile.

V nemško-francoski vojni iz leta 1870. je začel Rdeči križ prvokrat delovati v večjem obsegu. V Baselu je nastala pisarna za poročanje in pomoč, ki je prevzela iskanje pogrešancev v sovražnikovi državi in poročanje svojcem. Ta pisarna je bila prva klica kasneje tako slavnega urada »Agence des Prisonniers de Guerre« — Mednarodnega urada vojnih ujetnikov v Ženevi.

Od leta 1914. je ta centrala za vojne ujetnike postala skoraj stalna ustanova. Osebe 1000 ljudi, večidel neplačanih, je bilo zaposlenih s kartoteko, ki je vsebovala konec vojne približno 11 milijonov imen. Vsega skupaj je ta ženevska centrala odposlala 30 milijonov pisem in poročil. Urad, ki je bil spodbudjen omejen le na zveze med vojnimi ujetniki in svojci, je kmalu razširil svoje delovanje in je ustanovil posebne oddelke za civilne ujetnike in prebivalce zasedenega ozemlja. Pridružili so se tako zvali »nevtralni delegati«, ki so delovali v bojujočih se državah in so bili uradno priznani po vladah držav, v katere so morali oditi, da so ondi nadzirali ujetniška taborišča in lazarete in so organizirali izmenjavanje hudo ranjenih. Njih število je naraslo na več stotin in njih delovanje so povsod upoštevali in se ni nihče pritoževal zaradi njih. Pač izredno za naše čase...

Po svetovni vojni ni imela centrala za vojne ujetnike še nobenega počitka. Saj so bile nato koj homatije v orientu, nato ruska državljanska vojna, sovražnosti na Daljnem vzhodu, spor »kak« v Južni Ameriki, abesinska vojna... A

to so bile v očeh ženevske centrale same »malenkosti«, dogodki, ki so le neznanatno zaposlili ta urad. S špansko državljansko vojno je bilo že drugače, odpravljali so 6 milijonov pisem iz enega taborišča v drugega. In nato je prišel september 1939....

V začetku te vojne je bil ženevski urad do pičice pripravljen, koj je mogel začeti delovati, medtem ko se je bilo treba leta 1914. več mesecev pripravljati. Ta urad je nastanjen v velikem, skromnem in preprostem poslopiju, ki je okrašeno le s stebriščem na pročelju. Od začetka te vojne se vrši vse v najlepšem redu. Poljski vojni pohod je povzročil, da je urad sprejel vsak dan 5000 pisem in doslej je ondi zapisanih 150.000 imen poljskih vojakov, ki so v Nemčiji ujeti ali internirani v sosednih državah Poljske.

Organizacija je preprosta pa praktična. Vsaka vojskujoča se država, tudi Rusija in Finska, ima tu posebno pisarno, ki vsebuje dve postaji: eno za vojne, drugo za civilne ujetnike. Sleherno pismo, ki dospe ali odide, je za beleženo na kartoteški karti ujetnika ali interniranca. Kartoteko je treba stalno obnavljati, k čemer pripomorejo pisma svojcev, ki svoje »vojake« označijo kot »pogrešance« in ki prosijo za pojasnila. Število pisem je takoj ob koncu poljske vojne naraslo na 5000 dnevno. Ženevski urad se pri pregledovanju pisem in v svojih poročilih odlikuje s pravilnim prevajanjem in s taktom pri cenzuri.

Mednarodni odbor Rdečega križa, ki nadzoruje delovanje urada, je s slovesno častno besedo vsem vojujočim se vladam obljubil, da ne bo pustil v svet nobenih vesti in pisem, ki bi bile vojaško sumljive ali pa bi vsebovale kake sumljive podatke. Vsi »cenzorji« morajo biti strogo nevtralni v svojem uradovanju. Tako je treba pisma časih obrezati, časih je treba poslati dalje le golo vsebino, ki govori le o zdravju in o družinskih zadevah. Toda, koliko tolažbe in veselja nudi tudi takšno, bodi še tako kratko sporočilo na tisoče družinam in na stotine ujetnikom!

Vsakdo, bodi civilist ali ujetnik, ima pravico, da se kar naravnost obrne na urad za vojne ujetnike in prejme od njega točen odgovor. To je važna točka, ki zagotavlja neodvisnost te oblasti. Tako je Rdečemu križu in njegovemu ženevskemu uradu mogoče, da zmeraj drži kvišku prapor človeškosti in ljubezni do bližnjega in vzbuja zupanje, da človeška dobrota in pripravljenost za pomoč še nista izumrla.

Da se 1. odstavek § 127. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah nanaša ne samo na osebe, ki so prejemale invalidnino po invalidskem zakonu od 1929. leta in po njegovih izpremembah in dopolnitvah, nego tudi na osebe, ki bi te prejemke dobivale, če bi bili njihovi predmeti rešeni po prejšnjih zakonih, torej da se ima ta določba uporabljati tudi za vse neresene predmete iz § 116. (4. odstavek) omenjene uredbe. — Ta določba je obvezna za vse oddelke vrhovnega invalidskega sodišča in za vsa prvoinštančna invalidska sodišča.

III.

Glede § 3. omenjene uredbe je bila sprejeta sledeča odločba:

Ta predpis, v kolikor se z njim predpisuje proglašitev za pogrešanega s pravomočno odločbo pristojnega sodišča, se ne nanaša na borce iz minulih vojn.

IV.

O vprašanju enakega tolmačenja § 121. omenjene uredbe je bila sprejeta sledeča odločba:

1. Za siromašno osebo, ki uživa podporo, se smatra ona oseba, ki ne plača več kot 200 din na račun osnovnega letnega neposrednega davka.

Ako je uživatelj član rodbine, tedaj se upošteva tako davek osebe, od katere prehaja pravica na dotičnega člana rodbine, ki živi na zapuščini pokojnika umrlega invalida, odnosno padlega ali umrlega bojvnikova, kakor tudi davek, ki ga plača od osebne imovine oni, ki ima pravico do invalidnine.

2. Ako se del posloplja, v katerem stanuje uživatelj invalidnine, daje v najem, tedaj se v davčni cenzus vračuna samo oni del zgradarine, ki odpade na oni del posloplja, ki je oddan v najem.

V.

Glede enakega tolmačenja 2. in 3. odstavka § 116. in § 117. omenjene uredbe je bila izdana sledeča odločba:

1. Po določilih § 116. odstavek 2. in 3., uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah morajo okrožna sodišča jemati v delo po službeni dolžnosti, brez prijave zainteresiranih oseb, vse one predmete, po katerih so bile dotične osebe zavrnjene od zahtev po invalidskem zakonu iz leta 1929. Izvzamejo se edino predmeti onih invalidov in njihovih rodbin, ki so za take proglašeni zaradi bolezni.

2. Po § 117. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah in njenih spremembah in dopolnitvah za pokrenitev postopka in delo sodišč v invalidskih stvareh se zahteva obstojanje prijave. Po tej odredbi, in to do 31. decembra 1939., morajo prijavo vložiti:

a) osebe, ki se prvič prijavljajo;
b) osebe, ki so zaradi nepravčasne prijave bile odklonjene po prejšnjih zakonih pred invalidskim zakonom iz leta 1929.;

c) osebe, ki so zaradi drugih razlogov bile odklonjene po prejšnjih zakonih, prav tako pred invalidskim zakonom iz leta 1929.;

č) po tej odredbi in v zvezi s 3. odstavkom § 116. uredbe naj vložijo prijavo tudi osebe iz § 118. uredbe, da bi se njihovi predmeti mogli pri sodišču vzeti v postopek.

3. Do prijave nimajo pravice, to je ni dopuščena prijava onih oseb, ki jim pravica na zaščito po uredbi pripadala po bolezni, pridobljeni v vojni, in ki ne izpolnjujejo pogojev iz 1., 2. in 3. odstavka § 118. uredbe, in to tako v primeru, da se prvič javljajo, kakor tudi v onem primeru, kjer prijava obstoji, a niso po nobenem zakonu bili priznani.

Tako prijavo je treba takoj odkloniti kot nedopuščeno ne glede na njeno pravočasno vložitev.

Od tega so izvzeti bojvnikovi, ki so brez lastne krivde izgubili vid, ostali slepi, toda le, če to ni posledica bolezni iz predvojnega časa.

OBVESTILA UPRAVE NARODNEGA INVALIDSKEGA FONDA

Iz 84. seje dne 21. februarja 1940.

V nadaljnji debati glede proteznih delavnic se podeli Ortopedskemu zavodu v Beogradu 200.000 din za plačilo delovnih moči, nabavo materiala in prehrano invalidov do konca tekočega proračunskega leta.

Za Protezno delavnico v Ljubljani, katera ne more ostati v posloplju mestne občine, je najbolje, da se zgradi v Ljubljani novo posloplje. Uprava sklepe, da se pred končno odločbo zaprosi Kr. banska uprava v Ljubljani, da njeno tehnično osebo izdela potrebne načrte in proračune za novo zgradbo, poleg tega pa naj se vnaprej zasigura pri mestni občini potrebno zemljišče za odstop pod ugodnimi pogoji in končno, da se ugotovi, kdaj naj se zidava začne in koliko časa bo trajala. Imeti je treba na vidiku tudi potrebo namestitve Oblastnega odbora udruženja vojnih invalidov in njegovih organizacij v tem posloplju.

K znanju se vzame poročilo invalidskega oddelka ministrstva socialne politike, da znaša angažiranje za prevedbo invalidov vključno z otvorjenim kreditom za nova izvršena rešenja okroglo 199 milijonov din.

Iz 85. seje dne 23. februarja 1940.

Da se pripravi sprememba uredbe se sklene pripraviti načrt za spremembo, ki se tičejo namena in dela fonda.

Nadaljuje se debata glede primanjkljaja za izplačilo invalidnin pred koncem tek. budžeta. Sklene se sporazumno z invalidskim oddelkom ministrstva podvzeti korake pri ministrstvu financ v zvezi s prejšnjo odločbo.

Rešene so prošnje za bolniške stroške, popolnitev mest pri okrožnih invalidskih sodiščih, za podpore in za zakup kantin.

Iz 86. seje dne 26. februarja 1940.

Nadaljuje se referat o potrebah zdravilišč, zlasti na Golniku in Slemenu. Razpravljalo se je o načinih, kako naj se preskrbi zdravljenje čim več-

jemu številu vojnih invalidov in pod čim boljšimi pogoji. Sklenjeno je, da naj se nadaljujejo in čimprej končajo pogajanja z banskim upravami, nato pa naj se objavi sporazum za zdravljenje invalidov na Golniku in Slemenu v »Ratnem Invalidu«.

Vprašanje zdravljenja invalidov doma se bo razpravljalo pri prihodnjih sejah uprave.

Sklenjeno je zaprositi Oblastne odbore udruženja vojnih invalidov za informacije o stanju neresenih invalidskih aktov v mesecu februarju za izpopolnitev fondove evidence.

Nadaljuje se z razpravo o načrtu uredbe o mirnodobskih invalidih, in se priobči želja ministra vojske in mornarice, da se mu dostavi izdelani načrt v pristojno poslovanje.

Iz 87. seje dne 28. februarja 1940.

Na vlogo finančnega ministrstva zaradi intervencij za plačevanje 1% nar. inv. fondu se na zahtevo tega ministrstva sklene sestaviti spisek vseh došlih obvez, ki ga je treba v najkrajšem času dostaviti temu ministrstvu s pojasnili fonda o vseh sedanjih težkočah vplačevanja.

Razpravlja se o stanju in potrebah invalidskega doma v Našicah in osvoji občje pogoje za sprejem invalidov.

Nadaljuje se razprava o načrtu uredbe o mirnodobskih invalidih do § 38.

Sklepa se o avtobusnih koncesijah, prošnjah za kantine, za katere se sklene zahtevati prepise pogodb v svrhu plačevanja procentov fondu.

Iz 88. seje dne 1. marca 1940.

Izdelan je načrt spremembe uredbe o vojnih invalidih, po določilih prejšnjih sej, v kolikor tangira delokrog nar. inv. fonda, ki se v načelu deloma sprejme, v bodoče pa se nadaljuje z razpravljanjem.

Na prevzeto akcijo, da fond pomaga glede izplačila invalidnin, sporoča delegirani član finančnega ministrstva

Nekaj važnih odločb vrhovnega invalidskega sodišča

Vrhovno invalidsko sodišče ima v smislu § 73. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah in v zvezi s členom 18. pravilnika za izvrševanje te uredbe določati pravilno stališče v dvomljivih primerih tolmačenja invalidske uredbe. Tako je prišel v zadnjem času na nekatere dvomljive primere in na osnovi teh je sprejel sledeče odločbe:

I.

Doklada »za nosilca pravice« po drugem odstavku § 49. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah pripada samo vdovi, a ne tudi otrokom, ker je doklada zanje že predvidena z

isto uredbo, a nikdo ne more po navedeni uredbi prejemati več kakor eno draginjnsko doklado.

II.

Glede vprašanja ali se § 127. (1. odstavek) uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah nanaša tudi na one osebe, ki niso prejemale, toda imajo pravico na prejemanje invalidnine po invalidskem zakonu iz leta 1929. po odloku invalidskega sodišča, izdanega v smislu 4. odstavka § 116. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah, je bila izdana sledeča odločba:

po sodelovanju z invalidskim oddelkom min. soc. politike želje, koliko naj fond prispeva. Sprejme se na znanje, da je istočasno za to sklicana konferenca ekspertov ministrstva financ, ki bo s tremi delegati fonda rešila na kakšen način naj se preskrbe potrebna sredstva za izplačilo invalidnin po zak. o drž. računovodstvu. Razpravlja se tudi o finančnih možnostih fonda po § 133. uredbe in istočasno o načinih, da se preskrbijo novi dohodki fonda.

Končno se sklepa o zakupih kantine, o povračilu voznih stroškov in zdravniških stroškov.

Iz 89. seje dne 4. marca 1940.

Nadaljuje se z razpravo o načrtu sprememb invalidske uredbe, v kolikor se tiče nar. inv. fonda.

Pregleda se blagajna, finančno stanje, spisek angažiranih sredstev v zvezi z akcijo za izplačilo invalidnin.

Izvrši se popolnitev mest pri okrožnih invalidskih sodiščih.

Izdana so mnenja za kantine in restavracije, odobrene denarne podpore, odobreno izplačilo honorarjev osebnju pri okrožnih invalidskih sodiščih in fondovih računov.

Iz 90. seje dne 6. marja 1940.

Navzoč je pomočnik ministra socialne politike in nar. zdravja.

Delegirani člani referirajo o konferenci s predstavniki ministrstva financ glede preskrbe rednega izplačila invalidnine do konca proračunskega leta. Ob tej priliki se ugotovi, da bo ministrstvo financ preskrbelo za kritje primanjkljaja 60.000.000 din pod pogojem, da narodni invalidski fond iz svojih sredstev prispeva 10.000.000 din, po sedanjih možnostih in obvezi iz § 133. uredbe. Seja sprejme ta aranžma.

Glede zasiguranja novih sredstev fondu se ugotavlja, da bo finančno ministrstvo podpiralo vsa stremjenja v tem smislu.

Nadaljuje se pregled načrta spremembe uredbe o invalidih ter je sprejet ostali del. Končna redakcija bo predložena ministru socialne politike v najkrajšem času.

Pri izdelavi načrta sprememb uredbe je bilo govorno tudi o podpori invalidskim organizacijam, ako njihovi dohodki po § 112. uredbe ne bi bili

zadostni za pravilno poslovanje. Sklenjeno je, da bo v teh primerih fond iz svojih sredstev preko središnjega odbora dajal pomoč.

Tudi je bilo debatirano o vrnitvi invalidnin onim, ki so dobili odkupnino in utrpeli škodo. Sklenjeno je, za-prositi ministra socialne politike, da intervenira pri finančnem ministru zaradi povračila onih invalidnin, za kolikor je dokazano, da zaradi odkupa trpe škodo.

Iz 91. seje dne 8. marca 1940.

V zvezi s prejšnjimi podatki o zdravljenju invalidov v sezoni, se za tekoče leto določi, da se v najkrajšem času izdela načrt pogojev in predlog za angažiranje potrebnih sredstev, da se bo mogel pravočasno postaviti konkretni predlog ministru socialne politike.

Na zahtevo ministrstva financ se sklene nujno potom invalidskega oddelka min. soc. politike dostaviti najvažnejše odredbe k načrtu o spremembah invalidske uredbe, v kolikor se nanašajo na delo nar. inv. fonda, ker se bodo potrebovale pri pretresu proračuna za prihodnje leto.

Sklene se zaprositi središnji odbor udr. voj. invalidov za podatke o številu invalidov po posameznih okrajih, da bo fond razpolagal s statistiko za odobravanje podpor preko oblastnih odborov.

Nadaljuje se s pretresanjem uredbe o mirnodobskih invalidih do § 56.

Iz 92. seje dne 11. marca 1940.

Sprejeto je na znanje poročilo, da je vprašanje preskrbe izplačila invalidnin do konca tekočega proračunskega leta rešeno, in je ministrstvo financ podvzelo vse potrebne korake.

Na nove intervencije nekaterih inozemskih liferantov glede 1% prispevka od vojnih liferacij in za dobave, zaključene pred veljavnostjo uredbe o prispevkih, seja sklene, da se prepusti ministrstvu vojske in mornarice, naj postopa po svoji volji.

Pretresan je načrt uredbe o mirnodobskih invalidih do § 58.

Sklepa se o prošnjah za kantine, železniške restavracije, o prošnjah za popolnitev izpraznjenih mest dnevničarjev pri okrožnih invalidskih sodiščih

ne prodajajo. Ker je vedno povpraševanje po pravilnikih, je dotičnim sedaj ustrezno. Sreski in krajevni odbori so že dobili gotovo število brošur in so bili za vsak kompletni komad obremenjeni po 10 din.

* **Koliko stane vojna.** Sir John Simon, angleški finančni minister, je nedavno izjavil, da stane sedanja vojna Anglijo dnevno 6 milijonov funt šterlingov (1 funt približno 190 din). Seveda je to rekord, številke, ki jih je za primerjavo dal finančni minister, so zelo jasne: Vojna za ameriško neodvisnost je stala Anglijo 1.200.000 frankov. Krimska vojna je stala komaj dve tretjini te vsote. Burska vojna je že stala 5 milijard. Vojna na kopnem z Napoleonom, ki je trajala neprekinjeno 20 dni, je stala približno 15 milijard. Vojna leta 1914. do 1918. je stala približno 1 milijon funtov dnevno. — Sedaj javljajo, da je stalo 3 mesečno bojevanje Finsko 15 milijard din.

* **Protezna delavnica v Ljubljani potrebuje enega kovača.** Ker pride za eventualno nastavitev v pošte v prvenstveno vojni invalid, poziva oblastni odbor, da se javijo vsi vojni invalidi-kovači, ki bi se potegovali za to mesto, najkasneje do 15. aprila. Prijaviti se morajo oblastnemu odboru Udrženja vojnih invalidov v Ljubljani, šentpeterska vojašnica.

* **V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani dobite vsakovrstne zvezke za šolo v brezhibni izdelavi.** Vsak zvezek je opremljen z dobrim pivnikom. Potrebujete notese, bloke, beležnice, nabavite si jih istotam.

* **VSI VOJNI INVALIDI, VDOVE IN STARŠI, ki prejmejo rešitve višjega invalidskega sodišča v Beogradu, se**

pozivajo, da se takoj javijo pri svojih krajevnih, odnosno sreskih odborih. To je nujno potrebno zaradi evidence in pa tudi zaradi nabave legitimacij za polovično voznino.

* **VOJNI INVALIDI, VDOVE IN STARŠI, ki so se včlanili v Udrženju vojnih invalidov, a še nimajo rešenj višjega invalidskega sodišča in ne prejmemo invalidnine, naj v lastnem interesu poravnajo članarino in naročnino za »Vojnega invalida«.** Letos ne bo občnih zborov, zato naj se potrudijo do odborov ali pisarn posameznih sreskih ali mestnih odborov, ker bodo sicer črtani iz seznama članov in naročnikov. To jim bo pa le v škodo. Pohitite, da ne bo prepozno!

* **Priporočilo knjige.** Organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani je izdala brošuro pod naslovom: »Jugoslovanski odbor v Londonu«, ki jo je spisal tov. dr. Bogumil Vošnjak. Knjižica je izdana ob 25-letnici nastanka tega odbora kot 2. zvezek dobrovoljske knjižnice. Vsebinska je zelo zanimiva in važna, ker popisuje organizacijo jugoslovanske emigracije v svetovni vojni, ki si je stekla zgodovinske zasluge za naše osvobojenje in zedinjenje. Ker je cena minimalna, stane samo 5 din, s poštnino pa 6 din, naj naši člani pridno naročajo knjižico pri Sreski organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, Franciška ulica št. 10.

* **Potrebujete li pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se na Knjigarno Učiteljske tiskarne v Ljubljani.** Če vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

SLUŽBENI DEL

Oblastni odbor UVI še ni dobil podatkov od finančne direkcije, da bi mogel na osnovi teh določil ključ, po katerem bi se najpravilneje razdelila doslej pridržana članarina, ki jo je udruženje prejelo potom finančne direkcije. Skoraj gotovo bo razdelitev mogoča že konec aprila ali najkasneje v začetku maja.

Sreski odbor UVI v Ptujju obvešča vse svoje člane in članice, ki še ne prejmemo invalidnine in ki še nimajo končnih rešenj, da čimprej poravnajo članarino in naročijo list »Vojni invalid« za tekoče leto 1940. — Plačevanja teh manjnih pristojbin se jih veliko izogiblje. Poedinci hodijo v našo pisarno le v sili po razna pojasnila, ki jih v nobenem primeru ne dobijo. — Ponovno smo naše člane opominjali na redno plačevanje članarino in naročnine že v preteklem letu, pa se večje število še do danes ni odzvalo. — Imamo še precejšnje število dolžnikov, ki niso izvršili svoje obveznosti za leto 1939. Vsekakor bi jim moralo biti znano, da mora odbor redno plačevati obvezne prispevke višji inštanci. — Dobro poznamo osebe, ki prejmemo redno mesečno invalidnino še po prejšnjih zakonih brez posledka, pa še do danes niso pristopile v članstvo. — To je naš zadnji opomin. Zavedajo naj se, kaj je organizacija storila in kaj bo z njimi, če ne bodo člani.

Važno obvestilo za člane in članice sreskega odbora UVI v Ljubljani. Vojni invalidi in vdove ter starši, člani sreskega odbora Ljubljana, ki prejmemo invalidnino in stanujejo v policijskem okolišu Ljubljane, naj se zanesljivo javijo v društveni pisarni v šentpeterski vojašnici v teku prvega tedna v mesecu aprila. Prevzeli bodo posebne knjižice, ki jim bodo služile za prejemanje invalidnine. Knjižice je izdala finančna direkcija in so jih vsi dolžni prevzeti. Ne prezrite tega obvestila!

Poročila iz Ljutomera

Umrli je Lasič Franciška, iz Desnjaka, p. Ljutomer, dne 4. febr. 1940. Pokojna je bila vedno zvesta našemu udruženju in mesec dni pred smrtjo je dobila odločbo okrožnega sodišča, katere se je zelo veselila, ali uživala je ne

bo. Pogreba se je udeležil tudi naš tov. predsednik, ki se je v lepih besedah od nje poslovil. Naj v miru počiva!

Ponovno opozarjamo vse, ki dobivajo po več listov »Vojnega invalida«, da nam jih vrnejo, sicer jih bodo plačali toliko, kolikor jih prejmemo.

Glede železniških legitimacij je bilo dovolj jasno povedano, da se morajo tudi tisti invalidi, ki imajo že podaljšanje veljavnosti železniških legitimacij, ponovno javiti, ker stare legitimacije niso več veljavne. Dobili bodo nove, veljavne za pet let. Za železniške legitimacije imajo pravico žene tistih invalidov, ki prejmemo zanje draginjsko doklado. Isto velja tudi za otroke do 16. leta in, ako študirajo, do 23. leta.

Ponovno opozarjamo, da mora vsak, ki dobi odločbo ugodno rešeno ali zavrnjeno, javiti v tajništvo v Ljutomeru.

Krajevni odbor v Beltincih opozarja vse invalide in vdove, ki so se v letu 1939. pri tej organizaciji prijavi in prejmemo list »Vojni invalid«, pa še ne prejmemo invalidnine, da plačajo takoj članarino in naročnino vsaj za pol leta, sicer jim bo prihodnja številka lista ustavljena.

Sreski odbor v Kranju sporoča svojim članom in članicam, da se nahaja od 1. aprila t. l. dalje društvena pisarna v lokalni kjer je bila prej trgovina »Singer«, to je poleg mesarja Jezerška. Uraduje se vsak ponedeljek in petek od 8. do 12. ure. — Vsi dotični člani in članice, kateri še ne prejmemo invalidnine in še nimajo novih rešenj, morajo do 15. aprila t. l. poravnati po 24 din, drugače se jim bo list ustavil in bodo izbrisani iz članstva. — Dne 24. februarja t. l. se je srečal z Abrahamom naš tov. Tičar Matija iz Preddvora, ko je dopolnil 50 let starosti. Ves čas, odkar obstoja naša organizacija, je v odboru in vedno agilen delavec. Odbor mu iskreno čestita z željo, da bi še mnogo let deloval med nami in bil svoji družini v veselje in oporo.

Sreski odbor iz Ljutomera naznanja, da se ob določenih dnevih zglašajo člani in članice iz tistega okoliša, od koder imajo predaleč v Ljutomer, v Gornji Radgoni v restavraciji Hibler. Tam lahko opravijo v vseh organizacijskih in invalidskih osebnih zadevah.

RAZNE VESTI

* **Ponovna subvencija v znesku 37.000 din.** Oblastnemu odboru UVI v Ljubljani je nakazana ponovna subvencija v znesku 37.000 din za podpore članom udruženja. Tudi ta znesek je porazdeljen sorazmerno na vse sreske in krajevne odbore, toda le po višini vsote, ki odpade na člane posameznih odborov. Podpore pa podeljuje oblastni odbor sam. Navodila, kako naj se opremijo prošnje, smo že objavili v »Vojnem invalidu«, bila pa so tudi poslana vsem sreskim in krajevnim odborom.

* **Preskrbite si legitimacije.** Iz Ljutomera nam pišejo, da je treba dotične invalide, ki prosijo za ponovni pregled po § 81. uredbe, opozoriti na preskrbo legitimacij za vožnjo. Vojni okrog jim pošlje pozivnice k pregledu in objave za brezplačno vožnjo. S samo objavo za brezplačno vožnjo pa se ne more nihče voziti, pač pa mora imeti poleg objave tudi svojo železniško legitimacijo, ali pa legitimacijo o identiteti. Kdor ima potrebne dokumente, da lahko dobi takoj železniško legitimacijo, naj si jo preskrbi, preden dobi poziv k pregledu. Kdor pa nima še rešenja, ki je potrebno za pridobitev železniške legitimacije, naj se zgleda z objavo za brezplačno vožnjo pri pristojnem sreskem načelstvu (ali magistratu), da mu izstavijo začasno identitetno legitimacijo. Za to identitetno legitimacijo mora tudi prinesiti sliko. Brez stalne železniške legitimacije, ki velja za polovično voznino, ali pa začasne identitetne legitimacije po določilih pravilnika o voznih olajšavah ne velja objava za brezplačno vožnjo. Ako bi moral invalid, ki nima teh iz-

kazil plačati vožnjo, ne more dobiti nobenega povračila. — Enaki pogoji veljajo tudi v primeru, ako je invalid pozvan v Drž. protezno delavnico ali pa k zdravljenju v bolnico, zdravilišče ali v Dolenjske toplice. — To pojasnilo velja za vse invalide in ne samo iz Ljutomerskega sreza.

* **»Kmetje včeraj in danes«** je naslov najnovejši knjigi, ki jo je spisal Ig. Koprivec, pisatelj in domačin Slovenskih goric. Na 281 straneh opisuje v lepem pripovednem slogu življenje našega kmetovalca in viničarja teh najlepših in najzanimivejših delov slovenske zemlje. — Knjiga stane s poštnino vred din 66.—. Naročite jo pri Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru.

* **Pravilniki k uredbi o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah** so izšli v posebni knjižici. Založil jo je oblastni odbor Udrženja vojnih invalidov. Knjižica ima 107 strani in vsebuje: pravilnik za izvrševanje uredbe, pravilnik o pregledovanju (komisijskih pregledih invalidov), pravilnik o dajanju zdravniške pomoči, strežbe in oddajanja zdravih, navodila za ocenjevanje pridobitne nesposobnosti, odstotki za določanje pridobitne nesposobnosti, spremembe in dopolnitve pravilnika o ugodnostih socialnega značaja na železnih in ladjah, dopolnitev občega pravilnika o vojnih ugodnostih, pravilnik o ustroju in poslovanju narodnega invalidskega fonda in pojasnilo o oprostitvi otrok vojnih invalidov od taks za šolanje. Knjižica skupno z uredbo in spremembami se naroča pri sreskih in krajevnih odborih in stane vse skupaj 10 din. Samo pravilniki se